

BÖLÜM 13

ÇOCUK VE ERGENLİK DÖNEMİNDE GÖRÜLEN RUHSAL SORUNLARIN BAKIMINDA PSİKİYATRİ HEMŞİRESİNİN ROLÜ

Pelin HANÇER ¹
Remzi Oğulcan ÇIRAY ²

PSİKİYATRİ VE RUH SAĞLIĞI KAVRAMI

Ruh sağlığı; hem sosyal ortamda diğer kimselerle hem de kendi içerisinde tam uyumlu olma halidir. Bu uyumluluk hali belli bazı kurallarla ilişkili olmayıp esneklikler taşıyabilir.^{1,2} Ruh sağlığı, kişi için yeteneklerinin farkında olma, yaşam içerisinde olan günlük streslerle baş etme ve topluma katkı sağlama gibi durumları içinde barındırır.³

Psikiyatri: Mental hastalıklarının incelenmesi, tanısı, tedavisi ve önlenmesi gibi konularla ilgilenen çalışan tıp bilimine verilen isimdir. Yunanca “psyche” (düşün dünyası) ve “iatros” (tedavi etmek) köklerinden meydana gelen psikiyatri terimi Johann Christian Reil (1759-1813) tarafından 1808 yılında ortaya atılmıştır. Psikiyatri, çoğunlukla mental hastalıklara göre değişmekle birlikte, hastalıkların nedenleri ve bunların ilaçla tedavisi üzerine yoğunlaşır. Fakat ilaç tedavisinin yanı sıra davranış değiştirme, çeşitli psikoanalitik veya psikoterapötik yaklaşımlar gibi farklı bilim dallarını da içeren farklı yöntemleri de kullanmaktadır.^{1,2}

ÇOCUK- ERGEN PSİKİYATRİSİ NEDİR?

Çocukluk ve ergenlik dönemleri, insan hayatının diğer dönemlerine nazaran çok daha dinamik, devam eden değişim ve beyinden bedene tüm vücutta yeniden organize olma ile karakterizedir. Genç popülasyonun, fiziksel, ruhsal, duygusal değişimlere yol açan bu biyopsikososyal dönemlerden geçerek gerçekleştirmek zorunda oldukları görevleri vardır. Çocukluk ve ergenlik dönemi, kişinin bireyleşerek bağımsızlaşması, aynı zamanda toplumsal bir varlık olmasında ve kimlik kazanmasında oldukça büyük bir öneme sahiptir; ve kişinin tüm hayatı için be-

¹ Psk. Hemşiresi Pelin HANÇER, Dokuz Eylül Üniversitesi, Psikiyatri Hemşireliği AD, pelinhancer@gmail.com

² Uzm. Dr. Remzi Oğulcan ÇIRAY, Mardin Devlet Hastanesi, Çocuk Psikiyatrisi Bölümü, remziogulcanciray@gmail.com

SONUÇ

Çocukluk ve ergenlik dönemi hayatın tümünü etkileyen önemli bir dönemdir. Bu dönemde ortaya çıkan sorunlar çözülmediğinde erişkinlikte kişinin yaşamını olumsuz etkilemektedir⁸. Bu dönemdeki sorunlar erken saptanmalı ve engellemek için riskli olan popülasyon kapsamlı değerlendirilmelidir. Bu değerlendirme hemşireliğin temel amaçlarından olan bütüncül bakış açısıyla sağlanabilir. ÇEP hemşiresinin klinikte görünürlüğünün artmasının, özellikle çocuk ve ergenlerde tedavi başarısını ve bakım etkinliğini arttıracakı düşünülmektedir. Dünyada ÇEP hemşireleri uzman hemşire, danışman olarak hastane, çocuk sağlığı ve toplum sağlığı merkezleri, okullar gibi her kurumda çalışabilirler.²³ ÇEP hemşireliğinin gelişimini ve kliniklerde daha aktif rol almasını sağlamak için lisansüstü eğitimlerde daha fazla alan açılarak ÇEP hemşirelerinin yetiştirilmesi, ÇEP hemşireliğinin istihdamının arttırılması, ÇEP hemşirelerinin klinik ve poliklinik alanlarında uzman statüsünde yer alması, ÇEP hemşirelerinin destekleyici, bakım verici, danışman ve eğitici rollerini yerine getirmesi gerekmektedir.^{1,8}

Çocuk ve ergen psikiyatrisi hizmetlerinde ÇEP hemşiresinin aktif rol almasını ve sorumluluk üstlenmesini sağlamak gerekmede ve önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Townsend MC. Essentials of psychiatric mental health nursing: Concepts of care in evidence-based practice: FA Davis 2013.
2. Çam O, Engin E. Ruh Sağlığı ve hastalıkları hemşireliği bakım sanatı: İstanbul Tıp Kitabevi 2014.
3. Yılmaz O, Boz H, Arslan A. The validity and reliability of depression stress and anxiety scale (DASS 21) Turkish short form. Research of Financial Economic and Social Studies. 2017;78-91.
4. Tatar, A., Bildik, T., Özmen, H. E., Saltukoğlu, G., & Astar, M. (2016). Çocuklar için Epidemiyolojik Çalışmalar Merkezi Depresyon Ölçeği'nin Türkçe'ye Çevirisi ve Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi.
5. Özbaş D, Özbaş D, Buzlu S. geçmişten günümüze psikiyatri hemşireliği. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi. 2011;19(3):187-193.
6. Morofka V. Psychiatric Mental-Health Nursing-Adaptation And Growth-Johnson, Bs. Lippincott-Raven Publ 227 East Washington SQ, Philadelphia, PA 19106 1987.
7. McDougall T. Nursing in Child and Adolescent Mental Health. Mental Health Practice (through 2013). 2012;15(6):8.
8. Çaynak S, Şimşek Arslan B, Hallaç S, et al. Evaluating the state of child and adolescent psychiatric nursing in the context of clinical practice and regulation in Turkey. Journal of Psychiatric Nursing.2019; 10(3):227-231.
9. Delaney, RK, Cooper, LJ ve Nshemerewire, S. (2018). Çocuk ruh sağlığı hemşirelerinin uygulamaları. IACAPAP e-Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Ders Kitabı , 1-17.
10. Günüşen, N. P., & Üstün, B. (2016). Psikiyatri hemşireliğinde kanıta dayalı uygulamalar. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 9(3), 112-118.
11. Weber MT, Delaney KR, Snow D. Integrating the 2013 Psychiatric Mental Health NP competencies into educational programs: Where are we now? Archives of Psychiatric Nursing. 2016;30(3):425-431.

12. Çetin FH, Işık Y. Dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu ve genetik. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar. 2018.
13. Carpenito-Moyet LJ. Handbook of nursing diagnosis: Lippincott Williams & Wilkins 2006.
14. Dur Ş, Mutlu B. Otizm spektrum bozukluğu ve hemşirelik yaklaşımı. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi. 2018;15(1):45-50.
15. Alpaslan, A. H., & Erol, Y. (2016). Çocuk ve ergenlerde depresif bozukluk non-farmakolojik tedavisi. Türkiye Klinikleri Journal of Child Psychiatry-Special Topics, 2(1), 62-67.
16. Temel, M., & Kutlu, F. Y. (2019). Depresyon Tanılı Bir Hastada Fonksiyonel Sağlık Örüntüleri Modeli Temelinde Bir Bakım Planı. Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi (. İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi), 27(1), 91-103.
17. Lin, YJ, Tseng, WL ve Gau, SSF (2021). Yıkıcı duygudurum düzensizliği bozukluğu olan çocuklarda psikiyatrik eştanı ve sosyal uyum güçlükleri: Ulusal bir epidemiyolojik çalışma. Uygulama bozuklukları dergisi , 281 , 485-492.
18. Koçak, L. Obsessive-Compulsive Disorder in Childhood and Its Treatment with Cognitive Behavioral Therapy. Journal of Family Counseling and Education, 2016; 1(1), 31-40.
19. Aktaş Y, Arabacı LB, Dülgerler Ş. Watson İnsan Bakım Modeli'ne Göre Şizofreni Tanılı Bir Hastada Hemşirelik Bakımı: Olgu Sunumu. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi.2020; 5(1):51-57.
20. Edition F. Diagnostic and statistical manual of mental disorders. Am Psychiatric Assoc. 2013.
21. Göker Z, Güney E, Dinç G, et al. Çocuk ve ergenlerde anksiyete ile ilişkili bozuklukların klinik ve demografik özellikleri: Bir yıllık kesitsel bir örneklem. Klinik Psikiyatri. 2015;18(1):7-14.
22. Kardas, O., Kardas, B., & Erermis, H. S. (2018). Sociodemographic and clinical characteristics of the very early onset schizophrenia and early onset schizophrenia/Cok erken baslangicli sizophreni ve erken baslangicli sizophreni hastalarında sosyodemografik ve klinik ozellikler. Anadolu Psikiyatri Dergisi, 19(6), 615-624.
23. Kutlu F. The Ethical and Legal Issues in Practice of Child and Adolescent Mental Health and Psychiatric Nursing. Türkiye Klinikleri J of Psychiatr Nurs-Special Topics. 2015;1:100-106.